

A fenyőféle anyagok vételére a felmerült háborus hírek nem bátorítják a vásárlókat, mert senki sem bizik eléggé a jövőben, s az értékpapírok árfolyamának váratlan nagy csökkenése és az előfordult sok bukás még jobban fokozza a minden téren való tartózkodást, s úgy látszik, hogy a politikai fordulat miatt a Romániával folytatott vámtárgyalások is megakadtak, s így a keleti irány megnyílása is kevésbé biztató.

A hadikészülődések egyébiránt a közönségesebb deszkanyagra némi forgalmat biztosítanak, de az aránytalanul csekély ahhoz a hátrányhoz képest, a mit az általános üzleti viszonyok rontása miatt okoznak.

A tölgyfaanyagok változatlanul keresettek, sőt a cserkéreg ára is emelkedő irányzatot mutatván, a jövő tavaszi eladások, ha a hántandó kéreg az esőtől megóva lesz, javuló árakra számíthatnak.

K ü l ö n f é l é k.

(*J—L—a.*) **Az erdészet ujjszervezése Belgiumban.** A belga királyság erdészete, mely 1885. év augusztus hava óta a pénzügyministerium fenhatósága alól a földmívelési, ipar és közmunkák ministeriuma alá van helyezve, három királyi elhatározással véglegesen szerveztetett. A jelzett rendeletek elseje 1885. december hó 8-án kelt s az erdőtisztek kiképzésére és ezek szolgálatára vonatkozik; a második 1886. május hó 21-én kelt, s az altiszti személyzetről szól, a f. évi szeptember hó 10-én kiadott harmadik rendelet pedig megállapítja az erdészeti kerületek számát, az erdőtisztek és altisztek járandóságait s a fegyelmi eljárást.

Ezen határozatok értelmében erdőtiszti s az evvel egyesített vízépitészeti-mérnöki, (helyesebben talán culturmérnöki)

állomásokat oly okleveles mezőgazdasági mérnökök nyerik el, kik másféléven át az erdészeti tudományokat a nancyi vagy tharandi akadémián sikerrel hallgatták. Ezt megelőzőleg azonban az illetők szolgálattétel végett hat hónapra egy erdőgondnokhoz osztatnak be. A jelöltek legfeljebb 25 évesek lehetnek, s a kik fölvételnek, erdészjelölt czímet viselnek, s havonként 125 frank segélydíjban részesülnek. Ha az erdészeti tanintézetben az előirt szaktárgyakból kielégítő eredménnyel vizsgáztak, segéd erdészekké neveztetnek ki s legalább három óra ismét egy erdőgondnokhoz osztatnak be. Ezen idő letelével szakvizsgáláshoz bocsáttatnak, hogy elnyerhessék az erdési czímet és állást, mely a rangsorozatnak legalsó foka.

Az altiszti személyzet azon katonai altisztek és legénység közül válogattatik ki, a kik a bouilloni ezrediskolában elemi erdészeti szak-oktatásban részesültek. A növendék erdőőrök száma évenként huszonöt.

Az erdészeti kerületek száma kilencz, az erdőgondnokságokká ellenben huszonhat, utóbbi szám azonban idővel, ha a szolgálat érdeke meg fogja követelni, harminczra emelhető. Ezenkívül van egy főerdőfelügyelő (helyesebben főerdőmester), egy erdőfelügyelő (erdőmester) s néhány a központi szolgálathoz beosztott erdész.

Az állomások száma és az egyes tisztviselők és altisztek fizetései a következők: 1 főerdőfelügyelő 6.000 frank fizetéssel; 10 erdőfelügyelő egyenként 4.800—6.000 frank, 34 erdész egyenként 2.400—3.200 frank, 34 segéderdész egyenként 2.000 frank, 34 erdészjelölt egyenként 1.500 frank évi fizetéssel. Az irodai főerdőőrök 1.000 frank, a védkerülettel nem bíró főerdőőrök 1.000—1.100 frank, a kerülettel bíró főerdőőrök 700—900, az erdő- és halászati örök pedig 50—800 frank évi fizetést kapnak.

Alerdőfelügyelői czímet az oly erdészek nyerhetnek, a kik

16 évet töltöttek szolgálatban. Ezen czim egyuttal 600 frank fizetési pótlékkal jár.

Az erdőfelügyelők uti átalány czimén 600 frankot kapnak.

A főerdőmester lakpénze 1.200 frank; a központi szolgálatra beosztott erdőmester 1.000 frank, a hasonló viszonyban levő erdészek pedig lakbér czimén 600 frankot kapnak és az egyes erdőgondnokok, székhelyök szerint 400—700 frank lakpénzben részesülnek.

Az erdőtiszteknek fegyelmi uton való rendelkezési állapotba helyezésére vagy elbocsáttatására vonatkozó rendeleteket a király vagy a minister adja ki.

Az előléptetések következőleg vannak megállapítva:

A főerdőmesteri rangot a legnagyobb vagy közép fizetéssel ellátott erdőmester nyerheti el, az erdőmesterit a legnagyobb fizetési fokkal bíró alerdőmester vagy erdész, az erdészt pedig azok a segéderdészek, kik a szakvizsgát jó eredménnyel tették le.

Késő tölgy (*Quercus tardiflora* Tschern.) A moszkvai „Bullet. de la soc. Mosc.“ című közlemények 1857. évfolyamában Steven a Krim félsziget vadontermő növényei között a 385. l. a következőket fegyzi fel: „charcoviense, cuius specimina communicavit cl. Tschernajef sub nomine *Qu. tardiflorae*, quippe quae toto mense serius florere incipit“, azaz a charcovi mocsártölgy, melyet Steven-nek Tschernajef *Qu. tardiflora* (későn viritó) néven küldött, egész egy álló hónappal később kezd virágozni. Erről a *Quercus tardiflorá*-ról többet nem tudunk. Lehet ez is csak rámutatás egy érdekes fára és tüneményére, azután a fajokat összehuzó, vagy csak kevés fajt ismerő és tűrő botanikusok figyelemre nem méltatták. Pedig a bács- és temesmegyei későn lombosodó mocsártölgy iránt érdeklődő magyar erdész urak szívesen vennék, ha a *Qu. tardiflorá*-ról többet

lehetne olvasni. Minthogy a tölgyek virágzása a belombosodással közönségesen egykoru, kevés kétség lehet, hogy a későn virágzó *Quercus tardiflora* meg a Magyarország déli részének későn lombosodó mocsárfája ugyanegy. Nevezetes, hogy a lombosodás késedelme ily messze földön is uralkodik, s hogy a magyar erdészet harmincz esztendővel később ezt az orosz földön ismétlődő tűneményt hazánkban is észre vette. Ebből is látható, hogy a természettudományokban minden aprólékos tűneménynek vagy tárgynak ismertetése szükséges, és előbb-utóbb haszna vehető. Remélni lehet, hogy mi többre megyünk, mint az oroszok a *Qu. tardiflorá*-val. Hazánk állattani és növénytani viszonyai, mint ismeretes, Oroszország déli részével sok tekintetben megegyezők, a *Qu. tardiflorá*-nak későn való belombosodása is a megegyező viszonyokról tanuskodik. Ha tehát valaki a későn lombosodó mocsártölgyünket latin nevén is akarja ismerni vagy ismertetni, az 1857-ben kelt *Qu. tardiflora* elnevezés jogos és megfelelő.

Borbás Vincze.

Torzágképződés a hamvas égeren és a jegenye fenyőn.
A Czibles alatti fővölgy nedves és mocsaras helyein, az ott vegyesen előjövő mezgés- és hamvas éger közül az utóbbin nem ritkán lehet sajátságos módon fejlődött ágképződést látni. A szokásos hosszú, vékony és ritka elágazás helyett egy-egy vastagabb ág folytatásában, az ág hirtelen eltörpül és sűrű vastagabb elágazásban oszlik szét.

Az ilyen ágak már messziről szembetűnően különböznek a rendes ágaktól, télen seprő alakjukkal, nyáron pedig, leveleik sűrűsége miatt, sötétebb színűekkel, akaratlanul is megfigyelésre késztetik az embert.

A fiatal és vén hamvas éger közép részén mutatkozó ilyen törpe ágazat, mely kiindulási helyén hirtelen dudorodást és folytatásában többszörösen gyűrűs türemletet mutat, lett

legyen a rendes ágazatnak bármilyen a növény menete, mindig a függélyes irányt keresi. A vastagodás és türemlet kisebb-nagyobb mértékben minden további elágazásnál észrevehető ugyannyira, hogy szaporodva a sűrűbben egymáshoz szorult alvó rügyek által képezett dudorokkal, az egésznek meglehetősen göcsös kinézetet kölcsönöz, és ha az őt tápláló alsó ágrész, vagy villás ágazatnál a rendes hajtás megfigyeltetik, göcsös-ségén kívül feltűnik hirtelen vaskossága és e mellett nyomott alakja is.

A törpe ágazat, melynek fája lazábbnak és törékenyebbnek tetszik, kékes fehérén hamvas, a rendesnél sötétebb, pirosos barna alapszinnel, rügyei a rendessel egyezők, néha valamivel nagyobbak, porodás- vagy termés barka soha sincs rajta, és bár ezen ágazat rügyeinek fejlettsége előrehaladottabbaknak látszik, duzzadtabb, általában mégis később levelezik és korábban hullatja le jóval apróbb leveleit.

A torzág tövén levő dudorodást a türemletnél vizsgálva, a kéregben apró, piros-barna foltok és menetek látszanak, tavasszal a kizöldüléskor pedig a gyüremlet héján fényes fekete, apró, puskaporszem nagyságu, félgömb alakú rovarok szemlélhetők.

Több mint valószínű, hogy a hamvas éger torzágazata ezen rovarok közbelépése folytán jó létre. Az ágingerlés folytán erősebb működésre ösztönöztetik, dudorodást képez és általán vastagabb lesz, mint az őt tápláló alsó ágrész; eközben a rendes ágtól elvonja a táplálékot, mely e miatt növekvésében szembeszökőn visszamarad vagy egészen elvész; végre önmaga is egy pár év múlva főleg a rovarok elszaporodása után megerőltetett életét idő előtt befejezi, elszárad. Megjegyzem, hogy eddig csak hibás törzsű hamvas égeren találtam a fentebb leírt ágrendetlenséget. Hasonló formájú tünetény t. i. az ágnak seprű alakú képződése (bába seprő)

észlelhető a jegenyefenyőn is, csak hogy sokkal ritkábban, mi mellett a jegenyefenyőnél sajátságos az is, hogy a rendetlen ág rész összes tűt minden évben lehullatja, s ez által arra az érdekes meglepetésre nyújt alkalmat, hogy a télen át elszáradtnak vélt ágat tavasszal szépen kizöldülni látjuk.

A ki keres, bizonyára akadni is fog ilyen példányra s maga is meggyőződhetik az ezen rövid közleményben foglaltak valóságáról.

Penti Albert.

Élősdí nyirfa. Midőn 1884. évben a Govasdia-Pojana-Kitzelli felé építendő útnyom kitűzésével voltam elfoglalva, feltűnt nekem, hogy egy a völgyben elvonuló patak szélén levő fűzfán keresztül egy nyirfa nőtt. Ez véleményem szerint akként történhetett, hogy a több éven át mintegy 2 méter magasságban lesonkitott fűzfa feje korhadásnak indult s itt a korhadó faanyag és a por jó ágyat készített a szél által oda hozott nyirfamagnak. A mag kicsirázott és csemete vált belőle; a csemete gyökerei pedig azon mértékben, a mint a fűz belseje korhadt, mindig lejjebb és lejjebb hatoltak, addig míg a földszinére értek s a csemete fává nőtt.

Jelenleg a fűz törzsének mintegy $\frac{1}{3}$ része korhadt, úgy hogy a nyir gyökerei a föld felszine felett 2 m. magasságban látszanak s ezeket mint egy köpeny veszi körül a fűz megmaradt része.

Megjegyzem, hogy nemcsak a nyir, de a fűzfa is el s elég jól diszlik.

Divald Béla.

(Kon.) **Kettős csúcshajtás.** A gyakran észlelhető kettős és többszörös csúcshajtás mikénti keletkezésének kérdését legujabban a német szakkörök vetették fel, a tárgy érdekességénél fogva ide iktatjuk Neumeister tanárnak erre vonatkozólag nyilvánított véleményét.

Szerinte a fenyőcsemetéknél észlelt ezen tünetnyeknek nem az átültetés a valódi oka. Habár az 1—3 éves koruk-

ban átültetett fenyőcsemeték a kettős csúcshajtást illetőleg nagyobb százalékot mutatnak (az átültetett 2 éves lúzcsemetéknél 15—20⁰/₀-ot, a magból keletkezett, illetve helyükben meghagyott csemetéknél ellenben csak mintegy 5⁰/₀-ot észlelt), a 4 éves korukban átültetett csemeték mégis szép alakkal birtak és a kettős csúcshajtásra már misem emlékeztetett. Azon csemetéknél, melyek nem ültettettek át, a többszörös csúcshajtás csak akkor képződik, ha vagy maga a főhajtás vagy a csúcsrügy semmisített meg, míg ellenben az átültetett csemetéknél olyankor is észlelhető a kettős csúcshajtás, midőn a csemete egészen ép. Feltéve tehát, hogy csakugyan az átültetés lenne oka a többszörös csúcshajtás képződésének, akkor a magból nevelt csemetéknek későbbi korban való kiültetésénél is ugyanazt kellene észlelni. A többszörös csúcshajtás keletkezése leginkább és általában a jobb talajoknál szokott észleltetni, de ott azután a magból nevelt cseméknél is.

Szerinte a kettős csúcshajtás keletkezésének oka a gyökérzet azon beteges állapotának, illetve visszamaradásának tulajdonítandó, melybe az mint a csúcshajtás legtávolabbi része az átültetés folytán jut s előidézi azt, hogy ilyenkor az oldalrügyek fejlődnek ki erősebben.

Kujava főerdőmesternek szintén az a nézete, hogy a kettős csúcshajtás a növények bőséges táplálkozásának a következménye.

(I—L—a.) **A fűrészpor mint trágya.** Erre vonatkozólag dr. Giersberg a „Landwirth“-ben a következő figyelemre méltókat mondja. A fűrészpor mint trágyázó anyag legfőlegb a szalma pótlásául szolgáltat, hogy azonban a tápértéket illetőleg még a szalmát sem helyettesítheti, kitűnik abból, hogy a szalma trágyául szolgálható némi légenyt is tartalmaz, melylyel a fűrészpor nem bír. A fűrészpor légenymentes fa-

rostnak tekintendő, melyből tehát a termőföldben sem ammóniak, sem kénsav nem képződik. Mindamellett nem volna indokolt a fűrészport teljesen hasznavehetlen anyagnak tekinteni. Mert ha már a phosphorsav és káli tartalom, melyet a fenyvesek tűinek hamujában lelünk igen alárendelt mennyiségű, a fűrészpor a földben humussá változik, melynek értéke némely talajnemekre tagadhatlan. Másrészt azonban figyelembe kell venni azt, hogy oly tiszta farostok, mint a milyen a fűrészpor, kiválóan szilárd, légenymentes s ennél fogva önmagától rothadásra nem hajlandó anyag lévén, oly lassu fölbomlási folyamtnak vannak alávetve, hogy az e mellett kifejlődő szénsav sokkal csekélyebb mennyiséget képvisel, sem-hogy a területen előforduló növényéletre hatásos befolyást gyakorolhatna. Ha tehát a fűrészpor phisikai tulajdonságaitól eltekintünk, látjuk, hogy trágyaértéke majdnem semmi. Néhány mezőgazdasági író azt javasolja, hogy a műtrágyát keverjék meg alkalmazása előtt fűrészporral és rakják hal-mokba. Ennek az az állítólagos előnye, hogy a porszerű műtrágyát a szél nem hordja el oly könnyen, s továbbá, hogy a fűrészpor a műtrágya fölbomlásához tetemesen hozzájárul.

(Kon.) **A puszpángfa és a „Roller Skating“-mánia.** Az annyira felkapott „Roller Skating“ sport (kerekes korcsolya) következtében Amerikában a puszpángfa ára tonnánként 20 dollárról 100 dollárra emelkedett. Legnagyobb része ezen fának a fekete tenger mellékéről kerül ki. Igy Angolországból Potiból (a Rion folyó torkolatánál a Kaukazusban). Konstantinápolyba évenként mintegy 5—6000 tonna legjobb minőségű fa déli Oroszországból hozatik s ugyanoda vándorol Samsounból is évenként mintegy 1500 tonna silány minőségű puszpángfa. Törökország erdei jelenleg már teljesen tönkre vannak téve, és alig hihető, hogy azokból még némi értékesebb termények nyerhetők lennének. Oroszországban — hol

a kezelés gondosabb — a helyzet is jobb, de mindamellett már csak az ország belsejében találni puszpáng fát, miután a partvidékek már teljesen kihasználtattak. Ezelőtt a görögök foglalkoztak ezen faüzlettel, most azonban teljesen az angolok kezeibe került, kik az előbb említett mennyiségeken kívül még a trapezunti kerületből is mintegy 1500 tonna silányabb minőségű fát szállítanak el.

A rezgő nyárfának másodizbeli virágzása. A rezgő nyárfa, mint tudjuk, tavaszkor lombtalanul virágzik, levelei csak későbbben fakadnak. Az 1886. év augusztus 10-én, Budán, Mária-Remetéhez közel egy lombos fa nagy és fakadó rügyekkel, továbbá fiatal barkákkal volt tele. A pirosbarna és enyves pikkelyekből kibuvó termő barkák most nem voltak még nagyobbak, mint a virágvasárnapi fűzbarkák, nem nyúlottak még úgy meg, mint kikeletkor, a nyárfák virágzásakor szokás. Minthogy a nyárfának jövő tavaszra való virágbimbói már nyáron készek, mint más korán és lombtalanul virágzó barkás faé (mogyoró, fűzek) is, a másod izbeli virágzás könnyen megeshetik, ha a virágrügyek nem tartják meg a kellő nyugalmat, hanem meleg nyáron vagy őszkor, idő előtt virágzani kénytelenek.

Borbás Vincze.

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ ez évi folyamából, melyből a megelőző évekhez képest nagyobb készlet nyomtatott, még mintegy 100 példány áll rendelkezésre. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál, a hirdetési rovatban olvasható feltételek szerint.

Az „**Erdőőr**“ negyedik kiadása megrendelhető az „Erdészeti Lapok“ kiadó hivatalánál. Ára példányonként, a szállítási költségeket nem számítva, 3 frt.